

बृहन्मुंबई मधील पदपथावर राहणा-या रहिवाश्यांचे
पुनर्वसन- "महात्मा गांधी पथक्रांती योजना".
संनियंत्रण समितीने घेतलेल्या निर्णयांना मान्यता
देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक, मुंविप्र-२००६/३६८/प्र.क्र.७९/०६/विशेष प्रकल्प,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : ३१ डिसेंबर, २००७.

संदर्भ :- १) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक: मुंविप्र-२००६/३६८/प्र.क्र.
७९/०६/विशेष प्रकल्प, दि.१०.११.२००६.

२) शासनाचे पत्र (बैठकीचे कार्यवृत्त) समक्रमांक, दिनांक २७.९.२००७.

प्रस्तावना :-

शासनाने संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये "महात्मा गांधी पथक्रांती योजनेतर्गत" बृहन्मुंबई शहरात पदपथावर राहणाऱ्या सुमारे २५००० नागरीकांचे पुनर्वसन करण्याचा निर्णय घेतला आहे. ही योजना कालबद्ध पद्धतीने राबविली जावी यासाठी मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन यांचे अध्यक्षतेखाली एक संनियंत्रण समिती स्थापन करण्यात आली आहे. या संनियंत्रण समितीची बैठक दिनांक १८ सप्टेंबर, २००७ रोजी झाली. या बैठकीत घेण्यात आलेल्या निर्णयास मान्यता देण्याबाबतचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :-

२. शासन आता खालीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे :-

- (i) संदर्भाधीन दि.१०.११.२००६ च्या शासन निर्णयान्वये उपरोक्त योजनेचा समन्वय साधण्याचे काम मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाकडे सोपविण्यात आले होते. यापुढे सदरील समन्वयाचे काम बृहन्मुंबई महानगरपालिकेकडे सोपविण्यात येत आहे.
- (ii) बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने या कामाकरिता "प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षाची (पी. एम.यू.)" स्थापना करावी व या कक्षाचा कार्यभार तूर्त डॉ.क्षीरसागर, उपायुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांच्याकडे सोपविण्यात यावा.
- (iii) महसुल विभागाने प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षाकरिता "प्रकल्प व्यवस्थापन प्रमुख" म्हणून अपर जिल्हाधिकारी दर्जाचा अधिकारी उपलब्ध करून द्यावा. सदर अधिकारी प्रतिनियुक्तीने बृहन्मुंबई महानगरपालिकेकडे पाठविण्यात यावा.

(iv) प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षाने शहरामधील जे पदपथ अधिक्रमित झाले आहेत, त्यांची सूची संनियंत्रण समितीच्या पुढील बैठकीत सादर करावी. तसेच अतिक्रमणधारकांचे सर्वेक्षण हाती घ्यावे.

(v) प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षास नियमित मार्गदर्शन करण्यासाठी एका कार्यकारी समितीचे (Working Committee) गठन करण्यात येत आहे. या समितीचे सदस्य खालील प्रमाणे राहतील.:-

- १) श्री.राजीव, अतिरिक्त आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका
- २) श्री.म्हैसकर, सह आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण
- ३) श्री.चक्रवर्ती, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, झोपडपट्टी विकास प्राधिकरण.
- ४) प्रकल्प व्यवस्थापन प्रमुख हे समितीचे निमंत्रक असतील.

समितीची बैठक आवश्यकतेनुसार बोलविण्यात यावी. मात्र समितीने दर महिन्यातून किमान एकदा या योजनेचा आढावा घेणे आवश्यक आहे.

(vi) प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षासाठी कार्यालयीन जागा बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने उपलब्ध करून दयावी.

(vii) बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने मागणी केल्यास प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षासाठी अतिरिक्त संवर्ग कक्षातून तीन लिपिक उपलब्ध करून देण्याची कार्यवाही सामान्य प्रशासन विभागाने (विशेष प्रकल्प) करावी.

(viii) प्रत्येक पदपथावरील झोपडपट्टीधारकांचे पुनर्वसन करण्यासाठी स्वयंसेवी संस्थेची मदत घेण्याची तरतूद दि.१० नोव्हेंबर, २००६ च्या शासन निर्णयात केलेली आहे. प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षास स्थानिक गरजेनुसार योग्य स्वयंसेवी संस्थेची निवड करण्याची मुभा राहिल.

(ix) ज्या पदपथावरील अतिक्रमण दूर करण्यात आले आहे, अशा जागा अतिक्रमण मुक्त राहण्यासाठी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने खाजगी कंपन्यासह स्थानिक रहिवासी संस्था, दुकानदार इत्यादींवरही पदपथांच्या सुरक्षिततेची जबाबदारी सोपविण्यात यावी.

(x) बृहन्मुंबई महानगरपालिका व मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण यांनी या प्रकल्पातील पात्र झोपडीधारकांच्या पुनर्वसनाकरीता लागणा-या सदनिकांचा Stock तयार करावा. यासाठी विकास नियंत्रण नियमावली (D.C.Rules) च्या नियम ३३ (१०) च्या अंतर्गत नियम ३.११ नुसार वर्तमानपत्रात जाहिरात देऊन विकासकर्त्याकडून प्रस्ताव मागविण्यात यावे.

(xi) झोपडपट्टीधारकांचे पुनर्वसन करताना नवीन वसाहतीत केवळ झोपडपट्टीधारकच न राहता त्यामध्ये काही प्रमाणात मध्यमवर्गीय व कमी उत्पन्न गटातील रहिवास वापराचा समावेश असावा, तसेच काही प्रमाणात वाणिज्य वापरही अनुज्ञेय असावा. याकरीता शासनाच्या विकास नियमावलीत

काही बदल करण्याची आवश्यकता असली तरी नियमावलीत सुधारणा होण्याची प्रतीक्षा न करता या योजनेचा पहिला टप्पा हाती घेण्यात यावा. दरम्यान गृहनिर्माण विभाग व नगर विकास विभाग या मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी विकास नियमावलीत योग्य त्या सुधारणा करण्याची कार्यवाही करावी.

(xii) सामान्य प्रशासन विभागाच्या संदर्भाधिन दिनांक १० नोव्हेंबर, २००६ च्या शासन निर्णयानुसार ही योजना राबविण्याकरीता विहित करण्यात आलेल्या कालबद्ध कार्यक्रमांमध्ये खालील प्रमाणे बदल करण्यात येत आहेत:-

१)	प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षाची स्थापना	दि. १५.११.२००७.
२)	पदपथावरील झोपड्यांचे सर्वेक्षण	दि. ३१.१२.२००७
३)	पुनर्वसनाचा आराखडा	दि. १५.१.२००८
४)	पहिल्या टप्प्यातील निवडक रस्त्यांवरील झोपडपट्टीवासियांचे पुनर्वसन	दि. ३१.१.२००८
५)	१० हजार झोपड्यांचे पुनर्वसन	दि. ३०.७.२००८
६)	उर्वरित १५ हजार झोपड्यांचे पुनर्वसन	दि. ३०.६.२००९
७)	५० टक्के पदपथांची सुरक्षा, दुरुस्ती व सुशोभीकरण	दि. ३१.१२.२००८
८)	१०० टक्के पदपथांची सुरक्षा, दुरुस्ती व सुशोभीकरण	दि. ३१.१२.२००९

(xiii) संनियंत्रण समितीची बैठक किमान दोन महिन्यातून एकदा आयोजित करण्यात यावी.

३. सदर शासन निर्णय, गृहनिर्माण विभाग व नगर विकास विभाग यांच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णयाची प्रत महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आलेली असून त्यांचा संगणक सांकेतांक- २००७१२३११२३५५८००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(संजय उबाळे)

सचिव (विशेष प्रकल्प)

महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.

मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई

मा. उप मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
मा. मुख्य सचिव यांचे सह सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
सर्व मा. मंत्री / मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, मंत्रालय, मुंबई
आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, महापालिका मार्ग, मुंबई.
पोलीस आयुक्त, पोलीस आयुक्त कार्यालय, क्रॉफर्ड मार्केट जवळ, मुंबई.
अध्यक्ष, मुंबई पोर्ट ट्रस्ट, शुरजी वल्लभदास रोड, बॅलार्ड पियर, मुंबई,
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, म्हाडा, म्हाडा भवन, बांद्रा (पूर्व), मुंबई-५१,
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, म्हाडा भवन, बांद्रा (पूर्व), मुंबई-५१,
महानगर आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण, बांद्रा-कुर्ला संकुल, मुंबई-५१
व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळ, नेपियन्सी रोड, मुंबई,
सचिव (विशेष प्रकल्प) सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई, प्रकल्प व्यवस्थापक, मुंबई
प्रकल्प व्यवस्थापक, मुंबई ट्रान्सफॉर्मेशन सपोर्ट युनिट, अखिल भारतीय स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे
कार्यालय, फोर्ट, मुंबई,
निवड नस्ती.